

Gospodarske novice.

Nove trte.

Znano je, da je na Francoskem trtna uš mnogo najlepših nogradov pokončala; od tega časa poskušajo francoski vinorejci saditi nove trte, katere vvažajo iz vseh krajev sveta v deželo, da bi se jim vendar enkrat posrečilo dobiti trto, katera bi zoperstala tej trtni bolezn. V zadnjem času vpeljale so se tri nove trte, dve iz Kine in ena iz Konhinkine. Prvi dve trti našli so francoski misijonarji leta 1873. na 1100–1200 metrov visokih gorah, iz česar se uže naprej lahko sklepa, da bodo tudi v naših mrzlih evropskih krajih dobro rastle. Predlanskem nasadile so se te trte na Francoskem in tudi po drugih državah; kakor sedaj kaže, se bodo pri nas dobro obnesle in upati je, da bomo dobili ž njimi trte, katerih trtna uš ne bode končala. Te trte dajo mnogo grozdja in iz njega napravljeno vino enako je najboljšemu francoskemu vinu, imenovanemu „Bordeaux“.

Trtni rožiček ali hudiček,

mrčes, ki se po goriških vinogradih nahaja, spada med polokrilce (hemiptera) in sicer v družino „Membracina“ ter se imenuje „Centrotus cornutus Fabr.“ Živi se od trtnega soka, ako se zelo pomnoži, je trtam škodljiv; tudi živi po leskah. Mrčes naj se nabira in pokonča.

Kako naj se uredé šolski vrti?

Deželni šolski svet štajarski izdal je ukaz od 25. maja t. l. o napravljani in uredbi šolskih vrtov. Glavne točke tega ukaza so, da naj vsak popoln šolski vrt ima sledeče dele:

1. Drevesnico;
2. trtnico (v krajih z vinorejo);
3. oddelek za zelenorejo;
4. „ „ poskušnje;
5. primeren čebeljak s čebelami.

Povsod naj se pa ozira na kmetijske razmere okolične. Ker bo morda ta ukaz tudi naše učitelje zanimal, prinesemo ga v prihodnji številki.

Deželni zbor štajarski

peča se v svojih sejah jako pridno s kmetijskimi stvarmi. Za pokončavanje trtne uši dovolil je 9000 gld. ter je odločil 6000 gld. podpore istim gospodarjem, katerim je napravila toča mnogo škode. Dalje je izdelal načrt deželne kmetijske banke, katera bi imela namen posojevati gospodarjem denar v izboljšanje kmetijstva.

Natoroznanske stvari.

Naravoslovna črtica.

Kratke poteze iz splošnega življenja metuljev in gosenic.

V zadnjem dopisu svojem na tem mestu narisal bil sem častitim čitateljem „Novic“ kratko sliko o splošnem življenju kebrov in njihovih ličink. Ker pa letos ni le kebrovo, temuč tudi pravo gosenčje leto, naj mi bode dovoljeno, enako sliko o metamorfoznem življenju tega mrčesa ob kratkem podati, da ga od vseh strani natančneje spoznamo, se za-nj bolj zanimamo in ga krepkeje zatiramo.

Od drugih mrčesov (kebrov-kožekrilcev, kačjih pastirjev, kobilic i. t. d.) ločijo in razlikujejo se metulji po svoji zunajnosti in životovi obliki tako, da jih z drugimi mrčesi zamenjavati ne moremo. Ti imajo v primeru svojemu životu po štiri navadno zelo velika krila ali flafutice: po dvoje sprednjih, velikih ali zgornjih, in pa ravno po toliko zadnjih, spodnjih ali malih, katera izraščena so iz metuljevega oprsja. Krila ta ali flafutice preprežena in omrežena so z brezštevilnimi žilicami ter so z brezbrojnimi prahu podobnimi luskicami popolno in na gosto pokrita. Luskice te priraščene — oziroma izraščene — so na krilih metuljevih na zelo malih in prav tenkih peceljčkih ter so skoraj tako druga poleg druge vravnane, kot so opeke na opekni strehi ena k drugi prirejene. Ker imajo pa te luskice navadno raznovrstno in lepo barvo, dajejo v posameznih in posebnih vrstah metuljem prekrasno in veličastno podobo; se vé, da to ne velja o vseh metuljih, ker so med njimi tudi nekateri bolj ali manj čudni in grdi po svoji barvi. Vsi metulji sploh imajo zelo male glavice; na teh je po dvoje tipalnikov različne oblike. Nekaterih metuljev tipalnice podobne so cepcem z malo bunčico na zadnjem koncu; drugih zopet podobne so zagozdicam, tenkim iglicam, glavnikom ali česalom, nitkam, motožicem in ščetinam, kakoršne vrste ravno daje metulj. Na vsaki strani glave ima metulj po eno tako imenovano „veliko oko“, čegar površje dostikrat iz več nego sedemnajst tisoč malih, prostemu očesu nevidljivih delcev (prostorčkov) obstoji. Stranske oči se pri metuljih navadno pogrešajo, a če so, jih je le po dvoje, kar je pa zelo zelo redka prikazen. —

Dalje imajo metulji zelo male zgornje ustnice — ter ravno da opazljive in nepremične take (zgorenje) čeljustice; spodnje čeljustice so pri njih ob enem tudi še spodnjimi ustnicami zraščene, so nekoliko podaljšane in žlebičku podobne, narejajo ena na drugi sloneče ali skupaj položene cevkast, navadno skupaj zvit, daljši ali pa tudi krajši rilček, kar navadno metuljevi jezik imenujemo. S tem rilčastim jezikom metulji svoj živež — med ali strd — iz cvetličnega cvetja srkajo. Nekateri metulji imajo tako kratek rilček, da ga je prav težko opazovati, a nasprotno je pa ta zopet pri drugih po več centimetrov dolg. Na glavi metuljevi, ako jo dalje preiskujemo, najdemo še po dvoje pravih in po dvoje nepravih posebnih tipalic; pravih posebnih tipalic vsaka obstoji iz treh malih udkov, kar vse skupaj je z malimi prašnatimi luskicami ali pa z dlačico pokrito. To dvoje tipalic so ob enem pravemu jeziku ali rilčku metuljevemu nožnice, v katerih je ta, kadar metulj živeža ne išče, skupaj zvit — zaprt ali shranjen. Oprsje metuljevo je sem ter tje nekako kapici podobno, in z luskicami ali pa z dlačico na gosto poraščeno. Spodaj na oprsji priraščenih ima metulj svojih šestero dolgih in tenkih ter životu popolno primernih nog; iz strani oprsja razprostirajo se pa njegove čveterne flafutice ali krilca. Krila metuljeva so ob životu ozka, na zadnjem ali zunanjem koncu pa široka, zaokrožena, zobčasta, dostikrat pa tudi všenjeno izrezana. Kadar metulji počivajo ali mirno sedé, delajo se svojimi krilci razne podobe; v takem stanu so ta pri nekaterih vrstah ravno razprostrta, pri drugih v podobi strehe povešena (povesnjena), pri drugih štrlé naravnost po koncu, zopet pri drugih so ena čez drugo položena, visé ravno navzdol ali so pa lepo skupaj zvita. Samice nekaterih vrst metuljev imajo tako mala krilca, da ž njimi kar nič letati ne morejo; ravno tako so tá pri nekaterih le deloma, a pri drugih pa tudi popolnoma gola.

Metuljevo življenje je navadno zelo kratko; le prav malo jih preživi zimo, a ti le v srednjem toplotnem pasu, v katerega tudi naši kraji spadajo. Samice metuljev nosijo vsaka po več sto jajčik.